

**V МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ГЕНОМ РОСЛИН»
(13-16 жовтня 2008 р., Одеса, Україна)**

Південний біотехнологічний центр в рослинництві УААН (м. Одеса) упродовж останніх років виступає активним ініціатором впровадження сучасних біотехнологій в селекційно-генетичний процес. Ця установа за неповні 10 років існування на теренах СНД стала лідером досліджень з молекулярно-генетичного аналізу геномів важливих сільськогосподарських культур (пшениця, кукурудза, соняшник та ін.), а також проведення численних курсів підвищення кваліфікації за темами «ДНК-технології у рослинництві» та «Використання культури тканин і органів *in vitro* в селекції рослин». Крім того центр регулярно організує міжнародні конференції з геному рослин, остання з них відбулася 13-16 жовтня 2008 р.

V Міжнародна конференція «Геном рослин» охоплювала широкий спектр досліджень з таких напрямів, як молекулярна генетика, гена інженерія та культура органів, тканин і клітин рослин. Конференція, організована Південним біотехнологічним центром в рослинництві та Українським товариством генетиків та селекціонерів ім. М.І. Вавилова, зібрала понад 80 учасників з України, Білорусі, Росії, Молдови та Фінляндії. Україна була представлена багатьма установами: Інститут молекулярної біології і генетики НАНУ, Інститут клітинної біології і генетичної інженерії НАНУ, Селекційно-генетичний інститут – Національний центр насіннєзнавства та сортовивчення УААН, Національний інститут винограду і вина «Магарач» УААН, Інститут олійних культур УААН, Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва УААН, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, Чернівецький національний університет та інші, в яких проводяться дослідження з мінливості та організації геному рослин.

Пленарне засідання відкрив віце-президент УААН академік УААН М.Д. Безуглий, який відзначив провідну роль біотехнології для народного господарства та досягнення українських вчених.

У пленарній доповіді директора Південного біотехнологічного центру в рослинництві академіка УААН Ю.М. Сиволапа «ДНК-маркери в дослідженні геномів рослин» в історичній площині було розглянуто розвиток молекулярних біотехнологій в Україні та внесок вітчизняних вчених в аналіз мінливості геномів рослин за допомогою молекулярно-генетичних маркерів.

Д.б.н. М.О. Картель (Інститут генетики та цитології НАН Білорусі) представив доповідь «Картирование синаптических мутаций у ржи», в якій говорилося про картування генів асинаптичних мутацій у жита за допомогою SSR маркерів та можливості пошуку генів-кандидатів у інших споріднених видів злаків.

Про сучасний стан генетики рослин в Україні була доповідь академіка УААН А.Ф. Стельмаха (СГІ), у якій він звернув увагу на проблему невиправданого скорочення досліджень з класичної генетики рослин в установах України і назвав причини такого становища, а також обговорив основні принципи генетичного аналізу рослин, без якого неможливе проведення робіт з пошуку маркерних систем до генів цінних ознак.

Чл.-кор. НАНУ В.А. Кунах (Інститут молекулярної біології та генетики), д.б.н. С.О. Ігнатова (Південний біотехнологічний центр в рослинництві) та д. с.-г. н. В.С. Гирко (Інститут землеробства) представили доповіді з теоретичних та прикладних аспектів культури клітин *in vitro*. У доповіді першого автора увага акцентувалася на можливих механізмах пластичності геному соматичних клітин рослин *in vitro* та ролі мінливості у доборі клітинних популяцій. Інші автори розглядали питання впровадження методів біотехнології для прискорення селекційного процесу.

Р. Календар (Хельсінський університет, Фінляндія) представив пленарну лекцію «Біоінформатика у вивченні геномів рослин», в якій було розглянуто суттєву роль ретротранспозонів, як одного із типів ДНК повторів, у мінливості геному рослин та їх можливі функції в адаптації рослинного організму, а також сучасні підходи до вивчення ретротранспозонів.

Доповідь д.б.н., професора Саратовського державного університету В.С. Тирнова була присвячена теоретичним та практичним аспектам партеногенезу рослин. Він звернув увагу на невідповідність деяких термінів та розглянув основні результати з отримання андрогенних гаплоїдів кукурудзи.

ХРОНІКА

На секційних засіданнях та в стендових доповідях були представлені як фундаментальні, так і прикладні дослідження. Серед перших варто відзначити роботи, що стосувалися активації транспозона САСТА-Isaak для індукції мутацій у сорго (НДІ сільського господарства Південного Сходу, Саратов), трансформації льону-довгунця химерним геном GFP-TUA6 для вивчення ролі мікротрубочок у формуванні стійкості до вилягання (Інститут клітинної біології і генетичної інженерії та Інститут харчової біотехнології і геноміки НАН України), цитогенетичне картування та аналіз мінливості мікросателітних локусів хромосом пшениці третьої гомеологічної групи (Південний біотехнологічний центр в рослинництві спільно з INRA, Франція), мінливості ядерних та мітохондріальних геномів у нащадків ячмінно-пшеничних гібридів (Інститут цитології і генетики, Новосибірськ).

Друга частина робіт характеризувалася широкою тематикою досліджень – від класичних підходів вивчення генетики цінних агрономічних ознак (Інститут олійних культур УААН) до практичного впровадження біотехнологічних розробок у декоративне квітникарство (Нікітський ботанічний сад УААН) та рослинництво (Південний біотехнологічний центр в рослинництві).

На конференції поряд з доповідями провідних вчених було багато повідомлень молодих науковців, які представили роботи з ДНК-технологій, культури клітин та генетики окремих ознак рослин.

Учасники конференції мали змогу ознайомитися з лабораторіями Південного біотехнологічного центру, технічними засобами та організацією наукових досліджень з ДНК-технологій та культури клітин *in vitro*.

На закінчення вважаю приємним обов'язком висловити подяку оргкомітету конференції за надзвичайно високий рівень організації конференції. Успішному проведенню конференції значною мірою сприяла культурно-екскурсійна програма. Неформальна обстановка сприяла налагодженню наукових контактів між її учасниками.

©2008 р. В. М. Попов